
ÉLŐ TÁJ

A Dél-Nyírség Bihari Tájvédelmi és Kulturális Értékkörző Egyesület (Debrecen) kiadásában Élő táj címmel, Buka László szerkesztésében válogatott írások jelentek meg természetéről, térről és teremtésről. A kötet ötvennél is több rövid tanulmányt tartalmaz a huszadik század jelentős hely- és kultúrtörténeti szerzőinek tollából. Ízelítőként közlünk néhány részletet. A kötet megvásárolható az Országépítő szerkesztőségében, vagy megrendelhető Buka Lászlónál (4032 Debrecen, Hatvani István u. 4., Tel: 06-52-482341 – ára 2500 Ft + postaköltség)

BORN GERGELY

Feketeország – avagy Atilla nyomában a hullámok hátán

A szakrális földrajz fogalmával 1992-ben találkoztam John Michell Atlantisz örökségéről szóló könyve kapcsán. Az „ősi egyenes ösvényekről” szóló leírás különösen megragadott. Minthogy ekkortájt ismerkedtem meg a radiesztezia (a hullámtermészetű jelenségek, természetes és mesterséges erőterek vizsgálatára hivatott, az ősmúltban gyökeredző és mostanság reneszánszát élő tudás) rejtelseivel is, azonnal felmerült bennem a kérdés: Mi a helyzet itthon? Nálunk is megtalálhatók a nyomai a nagyléptékű tájalakításnak és az ősi egyenes ösvényeknek, amelyek szakrális központokat kötnek össze? Vagy netalán ebben is hasonló az „elmaradottságunk” sok máséhoz? Ha igen, biztosan érdemes keresni!

Felvértezve a radiesztezia műszerével, egy derékszögben meghajított rézpálcával, első utam a dombegyházi halmokhoz vezetett. Gyermekekoromban anyai nagyapám sokat mesélt e dombokról annak okán, hogy a régi hagyományok errefelé teszik Atilla király sírját. Sokszor elképzelttem a ragyogó koporsót és magát Atillát!

A határban megállva egy halom (mai nevén Temetőhalom) ragadta meg tekintetemet, és különös erővel vonzott magához. Így talált rám a dombegyházi halomrendszer.

Már az első mérések is megerősítettek abban, rendkívüli helyen állok, afféle szakrális központban. A halmon nemcsak a Michell által leírt ley-vonalak (a továbbiakban delejvonalnak nevezem Buka László barátom nyelvi leleménye nyomán) csomópontja volt, hanem egy erőmintázat is, egy három méter átmérőjű „pávaszem”.

Továbbá a halmon egyetlen ún. egészségkárosító föld-sugárzás-háló sem volt mérhető; ezek a halom tövéhez voltak torlasztva, mintegy védőfalat képezve körülötte. Ez a sajátosság később a halmok általános radieszteziai jellemzőjének bizonyult. (...)

De térjünk most vissza egyenes ösvényeinkhez! A mintek körülölelő térben a radiesztezia olyan – térhálós szerkezetű – erőter-mintázatot tart számon, mely legalább 3 különböző léptékben – egymással többszörös kölcsönhatásban

– működik, lüktet (pulzál); s amelynek alapszerkezetét csomópontok (erőközpontok) és az őket összekötő erővonalak jelentik. Ez az alapmintázat – mint a kibomló-kiteljesedő élet közege) – honfoglalás kori tárgyainkon is jellemző díszítmény.

A legkisebb léptékben működő, néhány méter széles erővonalak képezik a delejvonalakat. A legnagyobb léptékű – akár kilométeres szélességben megnyilvánuló – erővonalakat *csillagösvényeknek* neveztük el. A mérések szerint egy közbülső lépték is működik – ennek azonban még nem adtunk nevet. Az eddigi vizsgálatok alapján egyértelműen bizonyos, hogy a halmok nem véletlenszerűen épültek a tájba, hanem ezen erővonalak messzemenő figyelembevételével! Ennek köszönhetően a halmok mind külön-külön, de csoportosan is *a delejvonalak nevezetes csomópontjait, mágneses áramlási vonalait jelölik ki!*

A vizsgált erőmintázatnak azonban van egy másik, nem térhálós komponense is, amely nagyobb területre kiterjedve épp a halmok egyikénél-másikánál mutat sűrűsödési gócpontokat, és az asztrológia bolygóprincípiumaival hozható kapcsolatba. (Ez a halmok csillagászati értelmezésének irányába nyithat utakat.) Hasonló tapasztalható egyébként templomok esetében is, ami arra mutat, hogy a szakrális tér általános jellegzetességével állunk szemben.

Ha pedig bátran tovább-bontjuk e gondolatot, akkor a kerek (kőr felszínrajzú) halmok a körtemplomok, a hármashalmok a hajós templomok irányába biztosítanak átlátást... és gyakran egyben helyszínt is. De miért kellett a szakrális célú építményeket erőközpontokra, erővonalakra helyezni? Ennek megválaszolásához azt kellene tudnunk, mit képviselnek a delejvonalak, és tágabban, a fentebb leírt erőmintázat. Érdemes most is néphagyományunkhoz fordulni, mely ezeket a vonalakat „tündéramoknak”, „tündérek vonulási útjának” tartja (Kínában a mai napig használt nevük: sárkányösvény!).

Fő csomópontjait számos hagyományban a sárkányok legyőzése vagy a tündérekkel való – általában vészjósló kimenetelű – találkozás nevezetes helyszíneiként tartja számon, ahol egyszerismind halom, templom vagy éppen földvár is található.

A vonatkozó szakirodalom azt is valószínűsíti, hogy e vonalak ciklikus működésrendűek, azaz az év meghatározott időszakában (napjain) érik el aktivitásuk tetőzését, és ez a sajátosságuk éppen a területük felett kulmináló bolygókkal (esetleg csillagképekkel?) áll összefüggésben, és több helyen is igazolhatóan ezek egybeesnek az adott területen tartott búcsú szokásos időpontjával.

A csomópontok tehát a „szakrális földművelés” kitüntetett pontjai, olyan „transzformációs központok” (csakrapontok), ahol az energiamintázaton áramló földi energiák, a „sárkányerők” (az alkímia *prima materiá*-ja és „szűzföldje”) szellemíthetők át, emelhetők fel és egyesíthetők az égi erővel, hogy a Föld ismét fénytelé, paradicsomivá, aranykorivá válhassék. Ezért lehet egy halom egyszerre mondjuk szakrális áldozóhely, temetési vagy éppen őrhely, védelmi pont. Itt tehát egy olyan, igen mély szellemiségű vallási gyakorlat körvonalai bontakoznak ki halmaink nyomán, melyben a fény felszabadításán keresztül ég és föld egyesítése központi szerepet játszik! (...)

BORN GERGELY

Az 1998. július 20-21-22-i terepbejárás radiesztéziai méréseiről

A mérésekre Baráz Csaba barátom kérésének köszönhetően került sor, előzetes tájékozódás céljából. A vizsgálat főként arra a kérdésre irányult, támogatja-e a radiesztézia a Bükkalja néhány jelentős mesterséges építményével kapcsolatban ezek korábbi *szakrális szerepét*, illetve a Bükkalja egészét nézve (különös tekintettel a Léleklyuk-barlang és a Siroki vár között húzódó *kaptárkömezőre*) lehet-e egyfajta szakrális övezetről beszélni? (...)

Az erőmintázat legnagyobb léptékű elemével, a csillagösvénnyel a Siroki várnál és a Leányvárnál találkoztunk. Bár e mérések mindenképp ellenőrzésre szorulnak, de többszöri egymásutáni megismétlésük makacsul azt jelezte, hogy két eltérő irányú csillagösvény találkozási/szétválassi helyén állunk. Figyelemre érdemes még, hogy a Siroki várban az egyik kimért irány (ág?) érinti a szajlai Nagy-halmot, melyhez egy Atila király temetésével kapcsolatos monda fűződik a Siroki várral egyetemben – a dombegyházi halomrendszerhez hasonlóan (ahol egyébként szintén csillagösvény halad át, mely ráadásul hasonló sajátosságokat mutat!). (...)

DR. FÜVESSY ANIKÓ

Pénzásó Pistához fűződő hagyományok

(...) Pénzásó Pista szánalmas, ugyanakkor kissé félelmes, elhanyagolt külsejű ember volt, nagy szakállal, hosszú hajjal. Rongyokban járt, csak a legnagyobb hidegben húzott ócska csizmát vagy bakancsot a lábára. Mindig piszkos volt, ellepték a tetvek. Szeme és homloka az adatközlők szerint természetfeletti voltára utalt.

„Furcsa ember volt, *csókaszemű*. A szeme fehérje nagyobb volt, mint az átlag, a nagy fehér közt egy kis *bogár*, nem lehetett megállapítani, milyen színű a szeme. Furcsa, látnoki szeme volt.” „Olyan *nemjő* szeme vót neki. Ilyen *kancsi* vót (mutatja). Félelmetes vót”. „Pízásó Pistának vastag szemöldöke vót, a szeme kík, de olyan furcsa.” „Kis alacsony, szakállas ember vót, a nézése meg olyan csúnya, *goromba*”. „Hosszú, ősz haja és nagy szakállá vót, az arcán nagy *szemöcs*. Félelmetes kinézésű ember vót, sokan féltek tülle”. „Azt az embert, ha jobban megnéztük, a homloka pontosan olyan vót, mint a bikának. A homloka felülete szinte olyan hátraálló vót.”

... Mindenki tudta, hogy nem Tiszafüreden született, s hogy módosabb családból származott. A szülők gazdagságáról alkotott nézetek azonban igen eltérnek, szerepel itt gróf, báró, gazdag paraszt és falusi bíró egyaránt. Vezetékneve alapján általában harsányi születésűnek tartották.

„Nemes családból származott, nem tudom, hová való vót, de nem füredi. Az apja báró vagy mi vót. Ő mondta, hogy nemes családból való, nem kék semmivel foglalkoznia, az apja paripát adna alája, hogy lovagoljon, de neki ezt a pénzt meg kell keresni, és meg is fogja találni.” „Azt mondta, hogy ő a harsányi bíró fia, olyan 12-13 éves korában szökött el hazulról, hazavitték, de mégis visszaszökött.”

„Nem füredi vót. Arra is emlékszem, hogy a bátyja elvitte, felruházta, nem akarták elereszteni, de csak elszökött, oszt mindig ide szökött, Füredre.” „Kincásó Istvánnak nevezték, Harsányi báró öccse vót. Testvérei hazavitték, de hamarabb visszaért, mint a fogat elvitte.” Mások grófi származásúnak tartották, aki valahonnan a hegyekből jött Füredre...

Az idősebb emberek táltosnak hitték. Ezt a hitet ő is alátámasztotta, magáról is hirdette, de hitte is, hogy táltos, hogy foggal született, az időjárást meg tudja változtatni, meglátja a földbe rejtett kincset, megjósolja a jövőt.

„Pénzásó Pista foggal született, egy foggal. Ő mindjárt tudott a világról mindent. *Tátosnak* hívják az ilyet, *Tátos* is vót valóban. A tátosokat hét éves korukban elviszik a többi tátosok. Őt nem vitték el, ő elment magától. Elhagyta a szüleit.” „Elátkozott ember vót, átkozott ember, tizenkét foggal született, azért lett ilyen. Mondta is magáról.” Mások is hallották, hogy „foggal született, egy foggal (felesége közbeszól: én úgy tudom, hogy fogsorral született).”... „Mesélt arról, hogy *tátos* vót...”

A tátoassággal született, megvót az összes foga, csak kicsi vót, az ínnyibe. A tátosoknak hét éves koruktól vándorolni kell. Ezek a *tátosok* megmondták, milyen idő lesz, mikor lesz jég. Mikorra megmondták, *meggyött az idő*. „*Tátosnak* született, foggal született. Nem tudták megtartani otthon, mert aki foggal születik, nem tud megmaradni, amint járni tud, *hívja őket valami*.”

„Vót itt egy Pénzásó Pista bácsi, az táltosnak született. Foggal születnek az ilyenek, két foggal.” Többen úgy tudják, hogy hét foggal született, tudománnyal született. Ismert róla az a történet is, hogy hetediknek született gyerekként kapta a *tudományát*. Ő vót a hetedik gyerek. Mikor elmúlt hét éves, hát akkor eltűnt... világgá ment.”

(...) Tiszafüredre egy bizonyos kincs *kitermelésére* jött, ezt kereste – bár igen rapszodikusan – egész itteni életében. Volt úgy, hogy éjjel is a gödörben ült, de volt úgy is, hogy két hétig sem nézett kincsesgödre felé. A korábban idézett adatok szerint 1880-1885 körül kerülhetett Tiszafüredre, s ekkoriban kezdhetett a kincskereséshez is. Ezt az adatot azonban kezdetben kétségessé tette az a tény, hogy az Ásotthalom a tiszafüredi Régészeti Egylet állandó ásatási területe volt. Az itteni ásatásokat csak 1913-ban, az egylet két alapítójának, Tariczky Endrének és Milesz Bélának halála után, Posta Béla határozott kívánságára szüntették meg.”

... *Ecsedi* István és *Szűcs* Sándor egyaránt megemlíti, hogy a Pénzásó Pista által talált régészeti anyag a tiszafüredi múzeumot gazdagította...

Néhányan utaltak arra, hogy Pénzásó Pista máshol is ásott – a kócsi határon, Nagyivánnál, Tizzaszentimrén de többen határozottan állították, hogy egész életében csak az Ásotthalomban kereste a kincset. Három variáns köré csoportosíthatók a válaszok, hogy miért éppen ezen a helyen vélt nagyobb kincsleletet találni:

1. a halmon elaludva jelenése volt;
2. tudóskönyvében olvasta, hogy itt kincs van;
3. a földbe rejtett kincs meglátásának képességével rendelkezett, mint táltos.

Mind *Ecsedi* István, mind *Szűcs* Sándor leírásában a kincs megálmodása szerepel; a halmon elalvó Pénzásó Pistára nehéz álom jött, a föld háromszor mozdult meg alatta, majd

megnyílt. „Láttam álmomban a halom alatt egy ócska várat és annak háromágú pincéjét”, majd következik a kincs leírása és az, hogy hét ajtón, három külső- és négy belső vasajtón keresztül lehet a kincshez jutni. (...)

HALAVÁTS GYULA

A középkori templomok keleteléséről

A köztudatban az van elterjedve, hogy a keresztyén szimbolika értelmében a templomot úgy kell építeni, hogy apsisa keletre, még pedig abba az irányba nézzen, a hol a nap a tavaszi equinoctiumkor (márczius 21-én) fölkel. Vagyis, hogy a templom hossz tengelye a csillagászati nyugat-keleti iránynyal összeessék s a templomot a kelő és nyugvó nap hosszában világosítsa meg. Ez ugyan nem keresztyén, hanem egyiptomi szimbolika, kiknek vallásában nagy szerepet játszik a csillagászat s ehhez képest templomaikat s egyéb monumentális építményeiket pontosan az égtájak felé irányították s a templom tengelyének kitűzése: a kötél kifeszítése vallási ünnepség tárgya. A keresztyénség csak átvette ezt a szokást és szimbolizálta, bár erről törvény vagy zsinati határozat nem intézkedik. A régi templomok keletelve vannak, s csak a XVI. században, valószínűleg a protestantizmus hatása következtében térnek el ettől, s a templom irányítását a helyi viszonyok határozzák meg. A görög-szertartásúak azonban még ma is szorosan ragaszkodnak a templom keleteléséhez, azért áll templomuk sokszor olyan különös helyzetben környezetéhez mérten.

A középkorban épült templomok között azonban mind gyakrabban találkozunk olyanokkal, melyek nincsenek jól keletelve, azaz hossz tengelyük nem egyezik a csillagászati nyugat-keleti iránynyal, hanem attól délre vagy északra kisebb-nagyobb szögben eltér. Így – hogy csak Magyarországon maradjunk – az I. István királytól építtetett székesfehérvári bazilika 28 fokkal tér el dél felé; a közel vele egykorú veszprémi székesegyház 32 fokkal észak felé; a Gizellakápolna pedig 18 fokkal észak felé; a nemrég alapfalaiban napfényre került kalocsai, Astrik püspöknek tulajdonított románstílusú templom 25 fokkal észak felé; míg a Péter királytól épített pécsi székesegyház pontosan keletelve van; az I. Endrétől alapított tihanyi monostor megmaradt altemploma 11 fokkal észak felé, az I. Lászlótól 1091-ben alapított somogyi Szent Egyed apátság temploma 14 fokkal északra, a budavári, alapjában III. Béla korában épült koronázó templom 22 fokkal dél felé; a nagyszebeni románstílusú templom 23 fokkal dél felé; a tölem nem rég megismertetett XIII. századbéli veresmarti templom 10 fokkal dél felé, a szenterzsébeti pedig 10 fokkal észak felé tér el a valódi nyugat-keleti iránytól.

Annak, hogy a középkori templomok egynémelyikének hossz tengelye eltér a valódi nyugat-keleti iránytól, bizonyára komoly oka van és nem az építész felületességének következménye. Ezt az okot megadja *Charlier* C. V. L. a lundi csillagvizsgáló igazgatója, kinék a nemzetközi csillagászati társaságnak 1902. évben Göttingában tartott XIX. rendes közgyűlésén előadott értekezését *Lakits Ferencz* ismertette. Eszerint: *a középkorban az volt a szokás, hogy a templom*

apsisa arra a pontra néz, a hol a nap a templom védőszentjének nevenapján fölkel. Ehhez képest aztán azoknak a templomoknak a hossz tengelye, melyek védőszentjének névnapja a nyári félévre (a tavaszi és őszi equinoctium közé) esik, a valódi nyugat-keleti iránytól *északra*, a melyeknek névnapja a téli félévre esik, *délre* tér el.

Ha már most tudjuk a templom védőszentjét és tekintetbe vesszük a juliánus és gregoriánus naptár időbeli különbségeit (minden 128 év multán egy nap!): a templom hossz tengelyének eltérési fokából kiszámíthatjuk a templom építésének évét. Vagy ha tudjuk az építés évét: ki lehet számítani a templom védőszentjét. Ehhez azonban igen pontos, a másodperczekre kiterjedő adatra van szükség, melyet pedig – sajnos! – csak a legkritkább esetben érhetünk el.

(1912)

Dr. GUZSIK TAMÁS

Tájolási rendellenességek a középkori templomépítészetben

(...) A három éves adatgyűjtés során kb. 120 magyar és 85 osztrák középkori templom tájolási értékeit dolgoztam fel. Ez a mennyiség – és a viszonylag szűk területre korlátozódó kutatás – arra természetesen nem alkalmas, hogy eredményeinek megoszlásából statisztikus valószínűséggel következtetni lehessen egy-egy kitézési mód gyakoriságára. Arra viszont elég, hogy belőle kirajzolódjon a tájolásnak az a néhány alapesete, amelyeket a középkorban biztosan használtak.

– Equinoctialis (napéjegyenlőségi) tájolás: a március 21-i illetve szeptember 23-i napkelte vagy napnyugta irányát tűzik ki. Ez megfelel a $\pm 0^\circ$ szögeltérésnek, azaz a csillagászati kelet-nyugat iránynak. A vizsgált 205 emlékből 29 volt napéjegyenlőségi tájolású.

– Solstitialis (napfordulói) tájolás: az épületet a június 22-i, illetve december 21-i napkelte vagy napnyugta irányára átjólják. Ez adja a legnagyobb eltérést a csillagászati kelettől. A 47 szélességi fokra számítva ez az érték $\pm 35^\circ 42'$. A vizsgált épületek közül 13 mutat ilyen tájólást.

– Nominalis oriens (a patrocínium napi napkelte iránya) alapján való tájolás: a védőszent napján, napkeltekor jelölték ki a templomtengelyt. (205 emlékből 42)

– Nominalis occidentis (a patrocínium napi napnyugtai) tájolás: a védőszent ünnepének vigiliáján, napnyugtakor jelölik ki a tengelyt. Értéke megegyezik a nominalis oriens tájolási szögével; előjele azzal ellentétes. (21 emlék)

– Nem tájolt templomok: tengelyük szögeltérése nagyobb a napfordulók által kijelölt határértéknél, így esetükben el kell vetni a nappal kapcsolatos kitézés lehetőségét.

A felsorolt tájolási esetek tanulságait összegezve megállapítható, hogy a keletelés ismertetett, primér szimbóluma mellett létezett több, vele szorosan összefüggő, másodlagos jelképi tartalom is. A kutatás legfontosabb további feladata, megkeresni ezeket a szekunder szimbólumokat, melyekből ki fog rajzolódni a középkori keletelés végrehajtásának többi, eddig még ismeretlen módja is. (...)

A Debreceni Belvárosvédő Társaság felhívása a város arculatát féltő polgárokhoz

TISZTELT DEBRECENI POLGÁROK!

Az igénytelen, monstrum társasházak építése a Nagyerdő tönkretétele után a Belvárosban folytatódik. A legféltettebb kis utcákban sorra jelennek meg a 14-16 lakásos társasházzörnyek. Sokan mondják, hogy ezt a folyamatot meg kell állítani, de nehezen találnak formát tiltakozásuk kifejezésére. A határozott, de kulturált tiltakozás lehetőségének biztosítására alakult meg a Debreceni Belvárosvédő Társaság.

Célunk a városrendezési tervek átdolgoztatása, hogy ezek a tervek a történeti városkép védelmét, és ne a társasházszervező nyereszkezőket szolgálják! Debrecen belvárosa nem lakótelep!

Három feladatot fogalmaztunk meg:

1. A belvárost roncsoló gátlástalan társasházépítőket meg kell állítani. Olyan építési előírások szükségesek, amelyek biztosítják, hogy az épületek a környezetükbe illeszkedjenek, a telkenkénti lakások száma csökkenjen. A jelenlegi társasházépítők a szomszédos ingatlanok rovására garázdálkodnak. A rengeteg társasházi lakáshoz tartozó járművek elviselhetetlen közlekedési helyzetet eredményeznek.

2. A történeti városkép végveszélyben van. Debrecenfalva, Szentlászlófalva és Szentmihályfalva kis utcáin nemcsak az irdatlan nagy társasházak építését, hanem a homlokzatok, kapuk elroncsolását is meg kell akadályozni. Támogatást követelünk az értékes homlokzatok, kapuk, kerítések felújításának elősegítésére!

3. Nagyméretű társasházak építésére alkalmas területeket biztosítani kell, de a belváros területén kívül. Ellenkező esetben bekövetkezik a belváros lakótelepeknél is zsúfoltabb beépítése. Mivel a belváros területén a zöldfelület minimális, az az építészeti igénytelenség, amely a Nagyerdő társasházainál csak télen látható, teljes elviselhetlenségével, a növényzet jótékony takaró hatása nélkül érvényesül a történeti Belvárosban.

A városrendezési tervek átdolgozása halaszthatatlanul szükséges! A város politikusai máig csak a várospusztító társasházszervezőkkel találkozhattak. Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal ugyan már 1996-ban megfogalmazta kifogásait, 2000. márciusában pedig az egyik városközponti terület rendezési tervét nem javasolta elfogadásra, teljes koncepcióváltást tartva szükségesnek, de a hatósági állásfoglalásokat a politikusok talán ok nélküli akadékoskodásnak vélték.

Nyilvánvalóvá kelt tenni, hogy a Belváros tönkretétele ellen a város polgárainak igen széles köre tiltakozik. Ezért kérjük, hogy a fenti követeléseket aláírásával támogassa.

Debrecen, 2000. augusztus 5.

Kőszeghy Attila
Pro Urbe díjas építész
4029 Debrecen, Lórántffy u. 25.

Gábor István
építész
4025. Debrecen, Salétrom u. 30

VÁROSOK ÉS MŰHELYEK A SZÁZADFORDULÓN • KUTATÁS ÉS HASZNOSÍTÁS
NEMZETKÖZI KONFERENCIA BUDAPESTEN, 2000 OKTÓBER 19-20-ÁN.

Időpont: 2000. október 19-20. (*időpontváltozás!*) Hely: *MTESZ Székház, Budapest, V. Kossuth tér I. emelet 135.*
Célja: A századfordulón (1867-1914) Magyarországon az egyházi és világi építészetben meghatározó szerepet játszó személyek és műhelyek bemutatása az építészettörténeti ismeretek gazdagítása valamint a hiteles épületekonstrukciók és városrehabilitációk elősegítése céljából.

A konferencia tervezett előadásai:

- Merényi Ferenc megnyitó előadása: *Néhány szó az eklektikus építészetéről*
Keserű Katalin: *Bernády György – Marosvásárhely polgármestere*
Miklósi-Sikes Csaba: *Ramasetter Vince szerepe Sümmeg fejlődésében, Pákei Lajos és köre Kolozsváron*
Szebeni Nándor: *Scholz Róbert kir udvari festő és műhelye*
Gy. Lovassy Klára: *Veszprém – püspökség és polgár város a századforduló tükrében*
Krisztián Béla: *Wekerle telep – A századforduló korszerű városmodellje*
Del Medico Imre: *Keresztapám volt Pogány Móric*
Szlivka József: *Bereg-megye városainak századfordulós építései*
Alföldy Gábor: *Hein János – Egy arckép a magyar kertművészet történetéből*
Szegő György: *Maróti Géza Atlantisz-terve*
Vizy László: *Fehér foltok, hiányzó építész-monográfiák a századforduló építészeteiről*
Gáll Imre: *Zielinszky Szilárd hídtervezői tevékenysége*
Sipos András: *Bárczy István – századforduló budapestjének szociális és kulturális építkezései*
Tétényi Éva: *Fodor Gyula építész munkássága*
Saly Noémi: *A kávéház a budapesti városszerkezetben • Városepítőek egy budapesti polgárcsaládban – „Én egy nemzetalkotó elem vagyok, fiam”*
Gergely Zsolt: *Üveg páramennyezetek – a volt Magy. Ált. Hitelbank pénztártermének helyreállítása*
Daina Glavocic: *Historicism in Rijeka 1868-1900 (1914)*
Berislav Valusek: *Architecture in Opatia (Abbazia) at the turn of the century*
Halabuk József: *Budapest székesfőváros állapota a századfordulón*
Moscu Katalin: *Kolozsvár a századfordulón*
Rózsa Gábor: *Dobouszky József István Szentés építőmester*
Mester Éva: *Üvegfestő műhelyek a századfordulón*
Péter I. Zoltán: *A két Rimánóczy szerepe a nagyváradi városkép alakításában*
Fleisz János: *A Vágó testvérek nagyváradi építészeti tevékenysége*
Papp Sándor: *Építési engedélyezési eljárás a századelőn Nyíregyházán*
Grászli Bernadett: *Schiller János soproni építőmester munkássága*
Radó Dezső: *A városi parkok szerepe városainkban*
Baliga Kornél: *Egy mediterrán épület Budapesten: Várkertbazár*
Hommage a Giergl Kálmán; avagy szükség van-e tehetségre?
Kőnig Tamás - Hadik András: *A szegedi zsinagóga felújítása – Baumhorn Lipót (1860 – 1936)*
Róka Enikő: *Pecz Samu protestáns templomai – a pesti unitárius templom és bérház*
Csontos Györgyi: *A századfordulós Ózd az ezredfordulón, munkáskolóniák és lakásbelső Ózdon*
Szilágyi István: *Lewis Robert oltárépítő – Neogót templombelső Szombathelyen és környékén*
Lengyelne Kiss Katalin: *A vasöntészet szerepe a századforduló építészetében*
Szinnyai Katalin: *Bérházak, családházak és villák*
Miklósi Sándor: *Örökségünk és értékünk a budapesti Tisztviselőtelep*
Merker Viktor - Simon Magdolna: *Schöntheil Richard a Ligettelkek építészete – Kőbánya városrehabilitáció*
Simon Magdolna: *Vágó József tevékenysége Budapesten*

Budapest 2000 július

Benedek Béláné
a Szervezőbizottság vezetője

A TÁRSADALOM ÖT PILLÉRE

Nádasdy Akadémia, Nádasdladány – 2000 szeptember 23-24.

A Nádasdy Alapítvány a Társadalom Öt Pillére címen szimpóziumot rendez a Fejér megyei Nádasdladányban, a Nádasdy Akadémia otthonában. A Nádasdy kastély mintegy 150 résztvevő befogadására alkalmas, ezért tanácsoljuk a mielőbbi jelentkezést az alábbi címen: Nádasdy Alapítvány, 1124 Budapest, Vércse utca 31. tel/fax 319 74 63 email nadasdy@nadasdy.org vagy nadasdy@zpkok.hu – (Részvételi díj: a két napra, koncerttel és fogadással szeptember 17-ig 2.500 Ft, utána 3.000 Ft – csak a második napra szeptember 17-ig 1.500 Ft, utána 2.000 Ft)

A szimpózium fővédnökei Dr. Habsburg Ottó és Dr. Balogh János akadémikus.

A *Társadalom Öt Pillére* című szimpóziumon az előadók holisztikusan közelítik meg a társadalmat mozgató erőket, s keresik a választ arra, hogy az *Egészség*, a *Gazdaság*, a *Tudás*, a *Kultúra* és a *Természet* értékrendünkben milyen arányban legyen jelen ahhoz, hogy a XXI. század emberének harmonikus létét a legjobban biztosítsa. Ehhez elengedhetetlen az erkölcsös élet; az, hogy az emberi jogok úgy valósulhassanak meg, hogy közben a felelősségről sem feledkezünk meg: vagyis valamennyi *jogos* emberi tevékenységet a jövőért érzett *személyes felelősség* hassa át. Kinek-kinek a saját életében kell megvalósítani azokat az egyetemes értékeket, melyek civilizációnk alapját képezik, s egyben a jövő zálogát jelentik: hangzik a szimpózium mottója. A Nádasdy Akadémia folytatólagos fórum kialakítására törekszik, melynek célkitűzése a társadalmunkban jelenleg kialakult aránytalanságok kiküszöbölése és értékrendszerünk XXI. századnak megfelelő egyensúlyba hozása. A szimpóziumon elhangzottakat az interneten és nyomtatásban is közzétesszük, ezzel megteremtve a további párbeszéd és megoldáskeresés lehetőségét. A szimpózium kísérőrendezvénye: kárpitművészek kiállítása és a Kodály Vonósnégyes hangversenye.

PROGRAMTERV

szeptember 23. szombat

8.30 Regisztráció • 9.30 Megnyitó előadások *Nádasdy Ferenc, Kraft Péter*

Természet

10.00 Fenntartható környezet *Dr. Vida Gábor* • 10.30 Természet- és környezetvédelmi tudat *Dr. Zlinszky János*
11.00 A tömegkommunikáció szerepe az ember és környezete kapcsolatában *Dr. Tőkéczkői László* • 11.30 Kávészünet

Kultúra

11.45 Kulturális örökség és a társadalom felelőssége *Dr. Visy Zsolt* • 12.15 A kultúra és a társadalom fejlődése
Kodolányi Gyula • 12.45 A művészet szerepe és felelőssége a XXI. sz.-ban *Makovecz Imre* • 14.00 Ebéd

Tudás

15.00 Az oktatás felelőssége *Dr. Kiss Ádám* • 15.30 Az értelmiség felelőssége *Dr. Hankiss Elemér*
16.00 A tudás alapú társadalom XXI. sz.-i kihívásai *Dr. Vizi E. Szilveszter* • 17.00 Kávészünet
17.15 Kerekasztal-beszélgetés a nap előadóival *Vida G., Zlinszky J., Tőkéczkői L., Kodolányi Gy., Makovecz I., Kiss Á., Hankiss E., Vizi E. Sz., Visy Zsolt.* Moderátor *Nádasdy Ferenc*
19.00 A Kodály Vonósnégyes hangversenye az Ősök Csarnokában • 20.00 Fogadás

szeptember 24. vasárnap

Egészség

10.00 Egészségügyi ellátás és életminőség *Dr. Gógl Árpád* • 10.30 Az emberi psziché egészsége a XXI. században
Dr. Pethő Bertalan • 11.00 Az Egész művelése - orvos antropológia *Dr. Lázár Imre* • 12.00 Ebéd

Gazdaság: Termelés/Fogyasztás

13.00 Fogyasztás, termelés *Dr. Veress József* • 13.30 Gazdaságetika és zöld gazdaság *Zsolnai László*
14.00 Az információs forradalom hatása a gazdaságra *Dr. Keviczky László* • 14.30 Multinacionális vállalatok szerepe és felelőssége *Szemmelweis Zoltán* • 15.00 Tőkebefektetések fontossága és az új mecenatura *Hübner Károly*
15.30 Kávészünet
15.45 Kerekasztal-beszélgetés a nap előadóival *Gógl Á., Pethő B., Lázár I., Veress J., Zsolnai L., Keviczky L., Semmelweis Z., Hübner K.* • 17.00 Zárónyilatkozat – Zárszó

- 2000/1** KÖLCSEY Ferenc: HIMNUSZ • NATIONAL ANTHEM
Angol és magyar nyelven; ford.: William N. Loew; kottagrafika: Makovecz Pál • 310 Ft
- 2000/2** MALGOT István: BARANGOLÁSOK CAMBODIÁBAN
Magyar és az első fejezet khmer nyelven; ford.: Op Veasna; fotók: Malgot István • 470 Ft.
- 2000/3** GOLDZIHNER Ignác: A BUDDHIZMUS HATÁSA AZ ISZLÁMRA • TAGEBUCH 1900
Magyar és német nyelven • 390 Ft.
- 2000/4** REMENYIK Zsigmond: AGUIDA, MON AMOUR
Francia és spanyol nyelven; ford.: Ferdinandy György
- 2000/5** KABDEBŐ Tamás: ÉRETTSÉGI • „LEAVING CERTIFICATE”
Magyar és angol nyelven • 900 Ft.
- 2000/6** France PRESEREN: SZONETTKOSZORÚ • SONETNI VENEC
Magyar és szlovén nyelven; ford.: Csuka Zoltán • 340 Ft.
- 2000/7** Desmond EGAN: VÁLOGATOTT VERSEK • SELECTED POEMS
Magyar és angol nyelven; szerk.: Kabdebő Tamás • 700 Ft.
- 2000/8** Oscar WILDE: SALOMÉ • SALOME
Francia és angol nyelven; ford.: Lord Alfred Douglas • 790 Ft.
- 2000/9** Paavo HAAVIKKO: HOSSZÚÉLETŰ HARALD • HARALD PITKÄIKÄINEN
Magyar és finn nyelven; ford.: Szopori Nagy Lajos • 690 Ft.
- 2000/10** Wilhelm BUSCH: MAX ÉS MÓRIC • MAX UND MORITZ
Magyar és német nyelven; ford.: Gyimóthy Gábor; 3. kiadás • 370 Ft.
- 2000/11** SERDIÁN Miklós György: HAVANNAI NAPLÓ
Magyar és spanyol nyelven – 2. kiadás • 900 Ft.
- 2000/12** Héctor Elías MUÑOZ: SANTERÍA
Magyar és spanyol nyelven; 2. kiadás • 700 Ft.
- 2000/13** FÁBIÁN Iászló: HOMBÁR • (Haikus in seven languages)
Magyar és német nyelven • 540 Ft.
- 2000/14** Wilhelm, BUSCH: Max és Móric/
Latin és német nyelven; ford.: Lénard Sándor • 700 Ft.
- 2000/15** SERDIÁN Miklós György: CUBA
Angol és spanyol nyelven – 3. kiadás • 900 Ft.
- 2000/16** BOOKS FROM HUNGARY • MAGYAR KÖNYVEK • 210 Ft.
- 2000/17** GYIMÓTHY Gábor: HÉT ÉS HÓ
Magyar, német, angol és francia nyelven • 470 Ft.
- 2000/18** KÖNYVJELZŐ • LESEZEICHEN • BOOKMARK • 40 Ft.
- 2000/19** ETNO-FÜZET • 70 Ft.
- 2000/20** MAKOVECZ Imre: ÍRÁSOK 1974-2000
Magyar, olasz és német nyelven • 2000 Ft.

A könyvek megrendelhetők levélben és telefonon:
Serdián Miklós György, 1125 Csipke u. 8/a • 3951-572